

Czwartek, 13 marca 2014 r.

P7_TA(2014)0239

Rola i działania trojki w odniesieniu do krajów strefy euro objętych programem

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 13 marca 2014 r. w sprawie dochodzenia w sprawie roli i działań trojki (EBC, Komisja i MFW) w odniesieniu do objętych programem państw strefy euro (2013/2277(INI))

(2017/C 378/21)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 7, art. 136 w powiązaniu z art. 121 i art. 174,
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 3,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru gospodarczego i budżetowego nad państwami członkowskimi należącymi do strefy euro dotkniętymi lub zagrożonymi poważnymi trudnościami w odniesieniu do ich stabilności finansowej ⁽¹⁾,
- uwzględniając Porozumienie ustanawiające Europejski Mechanizm Stabilności (EMS),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 czerwca 2010 r. w sprawie strategii „Europa 2020” ⁽²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 23 października 2013 r. w sprawie europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej: realizacja priorytetów na rok 2013 ⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 4 lipca 2013 r. w sprawie priorytetów Parlamentu Europejskiego w odniesieniu do programu prac Komisji na rok 2014 ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie wzmocnienia demokracji w przyszłej UGW ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 listopada 2012 r. zawierającą zalecenia dla Komisji dotyczące sprawozdania przewodniczących Rady Europejskiej, Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Centralnego i Eurogrupy pt. „W kierunku faktycznej unii gospodarczej i walutowej” ⁽⁶⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie kryzysu finansowego, gospodarczego i społecznego: zalecenia dotyczące środków i inicjatyw do podjęcia ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 października 2010 r. w sprawie kryzysu finansowego, gospodarczego i społecznego: zalecenia dotyczące działań i inicjatyw do podjęcia (sprawozdanie śródkresowe) ⁽⁸⁾,
- uwzględniając art. 48 Regulaminu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Gospodarczej i Monetarnej oraz opinie Komisji Kontroli Budżetowej i Komisji Spraw Konstytucyjnych (A7-0149/2014),

⁽¹⁾ Dz.U. L 140 z 27.5.2013, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 236 E z 12.8.2011, s. 57.

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0447.

⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0332.

⁽⁵⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0269.

⁽⁶⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2012)0430.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 33 E z 5.2.2013, s. 140.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 70 E z 8.3.2012, s. 19.

Czwartek, 13 marca 2014 r.

- A. mając na uwadze, że trojkę, składającą się z Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Centralnego (EBC) i Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW), powołano decyzją szefów państw i rządów strefy euro z dnia 25 marca 2010 r. w celu utworzenia wspólnego programu i udzielenia Grecji warunkowych pożyczek dwustronnych, stosując się tym samym do zaleceń Rady Ecofin, i że od tego czasu jej działalność obejmowała również Portugalię, Irlandię i Cypr; mając na uwadze duże zaangażowanie ministrów finansów strefy euro w podejmowanie decyzji dotyczących szczegółów pożyczek dwustronnych;
- B. mając na uwadze, że trojkę i jej rolę określono w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013 z dnia 21 maja 2013 r. i wspomniano w porozumieniu ustanawiającym EMS;
- C. mając na uwadze, że Trybunał Sprawiedliwości potwierdził w swoim orzeczeniu w sprawie Pringle przeciwko Irlandii (sprawa C-370/12), że Komisji i EBC można powierzyć zadania przyznane im w porozumieniu ustanawiającym EMS;
- D. mając na uwadze, że w ramach trojki Komisji, pełniącej rolę przedstawiciela Eurogrupy, powierzono negocjowanie warunków pomocy finansowej dla państw członkowskich ze strefy euro „w powiązaniu z EBC” i „w miarę możliwości wraz z MFW”, a rzezona pomoc finansowa będzie dalej zwana „pomocą UE-MFW”, przy czym Rada jest odpowiedzialna pod względem politycznym za zatwierdzenie programów dostosowań makroekonomicznych; mając na uwadze, że każdy członek trojki postępował zgodnie z własnymi procedurami;
- E. mając na uwadze, że trojka stanowiła dotychczas podstawową strukturę w obszarze negocjacji między oficjalnymi pożyczkodawcami a rządami krajów otrzymujących pożyczkę, a także w obszarze przeglądu wdrażania programów dostosowań gospodarczych; mając na uwadze, że ze strony europejskiej ostateczne decyzje dotyczące pomocy finansowej i warunkowości są, w przypadku wparcia Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej (EFSF) i Europejskiego Mechanizmu Stabilności (EMS), podejmowane przez Eurogrupę, która w związku z tym ponosi za programy odpowiedzialność polityczną;
- F. mając na uwadze, że osiągnięto szerokie porozumienie polityczne dotyczące zapobieżenia niekontrolowanemu bankructwu państw członkowskich UE, szczególnie w strefie euro, aby uniknąć chaosu gospodarczego i społecznego, a w konsekwencji niemożności wypłacania emerytur i wynagrodzeń urzędnikom, jak również skrajnie negatywnych skutków dla gospodarki, systemu bankowego i opieki społecznej, poza całkowitym i długotrwałym odcięciem państwa od rynków kapitałowych;
- G. mając na uwadze, że trojka wraz z danym państwem członkowskim jest również odpowiedzialna za przygotowywanie formalnych decyzji Eurogrupy;
- H. mając na uwadze, że szereg państw członkowskich spoza strefy euro już otrzymało lub otrzymuje pomoc UE na podstawie art. 143 TFUE, zapewnianą przez UE wspólnie z MFW;
- I. mając na uwadze, że UE utworzyła wraz z państwami członkowskimi szereg mechanizmów ad hoc służących zapewnieniu pomocy finansowej krajom ze strefy euro, po pierwsze w postaci pożyczek dwustronnych, w tym od wielu krajów spoza strefy euro, następnie w postaci tymczasowych funduszy nadzwyczajnych, a mianowicie EFSF oraz europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej, utworzonych z myślą o państwach członkowskich UE znajdujących się w trudnej sytuacji, a wreszcie w postaci EMS, który miał zastąpić wszystkie inne mechanizmy;
- J. mając na uwadze, że Trybunał Sprawiedliwości, odnosząc się do art. 13 ust. 3 porozumienia ustanawiającego EMS, potwierdził niedawno (sprawa Pringle'a), że Komisja – ze względu na swoje zaangażowanie w porozumienie ustanawiające EMS – ma obowiązek „wspierać ogólny interes Unii” oraz „zapewnić zgodność protokołów ustaleń sporządzonych w ramach EMS z prawem Unii Europejskiej”;
- K. mając na uwadze, że Trybunał Sprawiedliwości orzekł również w sprawie Pringle'a, że EMS jest zgodny z TFUE, oraz umożliwił ewentualne włączenie tego mechanizmu do wspólnotowego dorobku prawnego z zastrzeżeniem obecnych ograniczeń traktatów;
- L. mając na uwadze, że protokół ustaleń jest z definicji porozumieniem między danym państwem członkowskim a trojką, wynikającym z negocjacji, w którym państwo członkowskie zobowiązuje się do przeprowadzenia określonych działań w zamian za pomoc finansową; mając na uwadze, że Komisja podpisuje protokół ustaleń w imieniu ministrów finansów strefy euro; mając jednak na uwadze, że nie wiadomo powszechnie, jak w praktyce prowadzono negocjacje między trojką a danym państwem członkowskim, a ponadto że nie jest jawne, w jakim stopniu państwo zwracające się o pomoc mogło wpływać na wynik negocjacji; mając na uwadze, że w porozumieniu ustanawiającym EMS przewidziano, iż od państwa członkowskiego zwracającego się o pomoc do EMS oczekuje się, jeżeli jest to możliwe, złożenia wniosku o pomoc do MFW;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

- M. mając na uwadze, że całkowita kwota pakietów pomocy finansowej w ramach czterech programów jest bezprecedensowa ze względu na czas trwania, kształt i kontekst programów, co prowadzi do niepożądanego sytuacji, w której pomoc prawie całkowicie zastąpiła zazwyczaj stosowane finansowanie zapewniane przez rynki, chroniąc w ten sposób sektor bankowy przed stratami dzięki transferowi znacznej części zadłużenia państwa objętego programem z bilansu sektora prywatnego do sektora publicznego;
- N. mając na uwadze, że Trybunał Sprawiedliwości stwierdził w orzeczeniu w sprawie Pringle'a, że zakaz ustanowiony w art. 125 TFUE powoduje, że państwa członkowskie muszą postępować zgodnie z logiką rynkową przy zaciąganiu zobowiązań finansowych, co powinno skłaniać je do zachowania dyscypliny budżetowej, oraz że zachowanie tej dyscypliny przyczynia się na szczeblu Unii do realizacji nadrzędnego celu w postaci utrzymania stabilności finansowej unii walutowej; mając jednak na uwadze, że Trybunał Sprawiedliwości podkreśla, że art. 125 TFUE nie zakazuje udzielania pomocy finansowej przez państwo lub państwa członkowskie innemu państwu członkowskiemu, które nadal ponosi odpowiedzialność za swoje zobowiązania wobec wierzycieli, jeżeli warunki udzielenia owej pomocy skłaniają do państwo do wdrożenia zrównoważonej polityki budżetowej;
- O. mając na uwadze, że kryzys finansowy doprowadził do kryzysu gospodarczego i społecznego; mając na uwadze, że sytuacja gospodarcza i ostatnie wydarzenia miały poważne i nieprzewidziane negatywne skutki dla poziomu i jakości zatrudnienia, dostępu do kredytów, poziomu dochodów, ochrony socjalnej oraz norm bezpieczeństwa i higieny pracy, w związku z czym trudności gospodarcze i społeczne nie budzą żadnych wątpliwości; mając na uwadze, że te negatywne skutki mogły być znacznie gorsze bez pomocy finansowej UE-MFW, oraz mając na uwadze, że działania na szczeblu europejskim przyczyniły się do zapobieżenia dalszemu pogorszeniu się sytuacji;
- P. mając na uwadze, że art. 151 TFUE stanowi, iż działania podejmowane przez UE i jej państwa członkowskie muszą być spójne z podstawowymi prawami socjalnymi określonymi w Europejskiej karcie społecznej z 1961 r. i Wspólnotowej karcie socjalnych praw podstawowych pracowników z 1989 r. w celu poprawy m. in. dialogu społecznego;
- Q. mając na uwadze, że art. 152 TFUE stanowi, że „Unia uznaje i wspiera rolę partnerów społecznych na swoim poziomie, uwzględniając różnorodność systemów krajowych. Ułatwia ona dialog między nimi, szanując ich autonomię”;
- R. mając na uwadze, że w niektórych państwach członkowskich koszty usług dla użytkowników usług rosną, co oznacza, że wielu ludzi nie może już sobie pozwolić na odpowiedni poziom usług w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb, w tym dostępu do najważniejszych świadczeń zdrowotnych;
- S. mając na uwadze, że grupa zadaniowa ds. Grecji została powołana, aby poprawić zdolność greckiej administracji do opracowywania, wdrażania i egzekwowania reform strukturalnych w celu zwiększenia konkurencyjności i poprawy funkcjonowania gospodarki, społeczeństwa i administracji oraz stworzenia warunków do trwałej poprawy koniunktury i tworzenia miejsc pracy, a także przyspieszenia absorpcji unijnych funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w Grecji oraz zapewnienia krytycznych zasobów do finansowania inwestycji;
- T. mając na uwadze, że w swojej rezolucji z dnia 20 listopada 2012 r. Parlament wezwał do stosowania wysokich standardów demokratycznej rozliczalności na szczeblu krajowym i unijnym względem instytucji UE, które należą do trojki; mając na uwadze, że taka rozliczalność jest konieczna dla wiarygodności programów finansowych i wymaga w szczególności większego zaangażowania parlamentów narodowych oraz umożliwienia, aby unijni członkowie trojki zostali przesłuchani przez Parlament Europejski na podstawie jasno określonego mandatu przed podjęciem swoich obowiązków oraz składali regularne sprawozdania Parlamentowi Europejskiemu i podlegali jego demokratycznej kontroli;
- U. mając na uwadze, że programy miały w krótkiej perspektywie przede wszystkim pozwolić uniknąć niekontrolowanego bankructwa i powstrzymać spekulacje długiem państwowym; mając na uwadze, że cel średnioterminowy polegał na zagwarantowaniu zwrotu pożyczonych środków finansowych, co pozwoliłoby uniknąć poważnych strat finansowych, które obciążałyby podatników w krajach, które udzielają pomocy i są gwarantami funduszy; mając na uwadze, że wiąże się to również z wymogiem, aby program zapewniał zrównoważony wzrost i skuteczne obniżenie długu w ujęciu średnio- i długoterminowym; mając na uwadze, że programy nie dawały możliwości kompleksowego skorygowania zakłóceń równowagi makroekonomicznej, które nagromadziły się w niektórych przypadkach przez dziesięciolecia;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

Sytuacja gospodarcza w krajach objętych programem na początku kryzysu

1. uważa, że dokładne przyczyny kryzysu były różne w każdym z czterech państw członkowskich, chociaż można zaobserwować pewne prawidłowości, takie jak szybki napływ kapitału czy narastanie zakłóceń równowagi makroekonomicznej w całej UE w latach poprzedzających kryzys; podkreśla, że zasadniczą rolę odegrały nadmierny dług publiczny i prywatny, które wzrosły do poziomu niemożliwego do utrzymania, oraz nadmierna reakcja rynków finansowych w połączeniu ze spekulacjami i utratą konkurencyjności, którym to zjawiskom nie można było zapobiec w ramach istniejących struktur zarządzania gospodarką UE; odnotowuje następnie, że kryzys związany z długiem państwowym był we wszystkich przypadkach silnie skorelowany z ogólnosiwiatowym kryzysem finansowym spowodowanym pobłażliwymi regulacjami i niewłaściwymi praktykami sektora finansowego;
2. zauważa, że sytuacja europejskich finansów publicznych była już zła przed kryzysem i że od lat 70. dług publiczny państw członkowskich stopniowo wzrastał pod wpływem wielokrotnego pogorszenia się koniunktury gospodarczej w UE; stwierdza, że koszty planów naprawy gospodarczej, spadek wpływów z podatków i rosnące wydatki na ochronę socjalną spowodowały pogłębienie się długu publicznego i jego relacji do PKB wszystkich państw członkowskich – chociaż w niejednakowym stopniu w całej Unii;
3. przypomina o trójkącie wzajemnie powiązanych czynników zwiększających podatność na zagrożenia, który w przypadku niewyważonej polityki budżetowej niektórych państw członkowskich doprowadził do zwiększenia deficytu publicznego sprzed kryzysu, a kryzys finansowy znacznie przyczynił się do nagłego dalszego wzrostu tego deficytu, co następnie wywołało napięcia na rynkach długu państwowego w niektórych państwach członkowskich;
4. podkreśla, że niedawny kryzys finansowy, gospodarczy i bankowy stanowi najpoważniejszy kryzys od czasu II wojny światowej; uznaje, że w przypadku braku działań na szczeblu europejskim konsekwencje kryzysu byłyby jeszcze poważniejsze; odnotowuje w związku z tym, że poprzedni prezes EBC Jean-Claude Trichet podkreślił podczas wysłuchania publicznego swoje obawy, że brak szybkich i zdecydowanych działań może przemienić kryzys zadłużeniowy w kryzys na skalę wielkiego kryzysu z 1929 r.;
5. zwraca uwagę, że przed rozpoczęciem programu pomocy UE-MFW, który został uruchomiony wiosną 2010 r., występowała podwójna obawa powiązana z niewypłacalnością i brakiem stabilności finansów publicznych w Grecji w wyniku nieustannie pogarszającej się konkurencyjności greckiej gospodarki i długoterminowych wypaczeń budżetowych, wynikających z niskiego poziomu skutecznego poboru podatków od osób prawnych, które doprowadziły do wzrostu deficytu budżetowego do 15,7 % PKB w 2009 r., w stosunku do -6,5 % w 2007 r., oraz do relacji długu do PKB wykazującej niezmiennie tendencję zwyżkową od 2003 r., kiedy to wynosiła ona 97,4 %, aby osiągnąć poziom 107,4 % w 2007 r., 129,7 % w 2009 r. i 156,9 % w 2012 r.; jest zdania, że trudną sytuację Grecji spowodowało również fałszowanie danych statystycznych w latach poprzedzających ustanowienie programu; pochwała zdecydowane działania rządu greckiego mające na celu niezwłoczne i skuteczne rozwiązanie tych problemów, w tym powołanie niezależnego greckiego urzędu statystycznego w marcu 2010 r.; zauważa, że stopniowe ujawnianie fałszowania danych statystycznych w Grecji wpłynęło na konieczność korygowania mnożników, prognoz i proponowanych środków; przypomina, że to dzięki naleganiom Parlamentu Europejskiego Eurostat (urząd statystyczny Unii Europejskiej) posiada obecnie uprawnienia i środki do stworzenia solidnych podstaw rzetelnych i obiektywnych statystyk;
6. zauważa, że recesja w Grecji rozpoczęła się w czwartym kwartale 2008 r.; zauważa, że kraj ten odnotowywał ujemny wskaźnik wzrostu PKB przez sześć kwartałów z siedmiu, co doprowadziło do uruchomienia programu pomocy; zauważa, że istnieje ścisła korelacja między z jednej strony skutkami kryzysu finansowego a wzrostem długu publicznego, a z drugiej strony – wzrostem długu publicznego a pogorszeniem się koniunktury gospodarczej, zważywszy, że dług publiczny wzrósł z 254,7 mld EUR na koniec trzeciego kwartału 2008 r. do 314,1 mld EUR na koniec drugiego kwartału 2010 r.;
7. zauważa, że po wystąpieniu rządu Grecji w kwietniu 2010 r. o udzielenie pomocy finansowej rynki przystąpiły do ponownej oceny fundamentalnych parametrów gospodarczych i wypłacalności pozostałych państw członkowskich ze strefy euro, w następstwie czego napięcie na portugalskim rynku obligacji skarbowych spowodowało gwałtowny wzrost kosztów refinansowania Portugalii do poziomu niemożliwego do sfinansowania;
8. zauważa, że konieczne było zrewidowanie danych gospodarczych początkowo wykorzystanych przez rząd podczas negocjacji;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

9. zwraca uwagę, że przed rozpoczęciem programu pomocy UE-MFW gospodarkę portugalską cechowały niskie PKB i słaby wzrost produktywności przez szereg lat, jak również duży napływ kapitału, a te zjawiska w połączeniu z przyspieszeniem wydatków, w szczególności o charakterze uznaniowym, stale powyżej poziomu wzrostu PKB, oraz negatywnym wpływem globalnego kryzysu finansowego doprowadziły do znacznego deficytu budżetowego i wysokiego poziomu długu publicznego i zadłużenia sektora prywatnego w połączeniu z efektem domina spowodowanym kryzysem w Grecji, w wyniku czego koszty refinansowania na rynkach kapitałowych osiągnęły w przypadku Portugalii poziom, których nie można było sfinansować, i skutecznie odcięły sektor publiczny od dostępu do tych rynków; podkreśla, że w 2010 r., przed wystąpieniem o pomoc finansową dnia 7 kwietnia 2011 r., wskaźnik wzrostu Portugalii spadł do 1,9 %, deficyt budżetowy wynosił 9,8 % (2010 r.), a poziom zadłużenia 94 % (2010 r.), natomiast deficyt obrotów bieżących 10,6 % PKB przy stopie bezrobocia na poziomie 12 %; w tym kontekście zauważa, że ogólne podstawowe parametry makroekonomiczne uległy bardzo szybkiemu pogorszeniu ze stosunkowo dobrego poziomu w 2007 r. przed kryzysem, kiedy to wskaźnik wzrostu Portugalii osiągnął 2,4 %, deficyt budżetowy wynosił 3,1 %, a poziom zadłużenia 62,7 %, natomiast deficyt obrotów bieżących 10,2 % PKB przy stopie bezrobocia na poziomie 8,1 % – w kierunku głębokiej i bezprecedensowej recesji;

10. zauważa, że przed wprowadzeniem programu pomocy UE-MFW gospodarka irlandzka doświadczała kryzysu w sektorze bankowym i kryzysu gospodarczego o niespotykanych wcześniej rozmiarach, co wynikało w znacznej mierze z powiązania sektora finansowego Irlandii z amerykańskim kryzysem subprime, nieodpowiedzialnego podejmowania ryzyka przez banki irlandzkie oraz rozpowszechnionego stosowania papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami, co wskutek udzielenia ogólnej gwarancji, a następnie pakietu ratunkowego doprowadziło do odcięcia dostępu sektora publicznego do rynków kapitałowych, w wyniku czego irlandzki PKB spadł o 6,4 % w 2009 r. (1,1 % w 2010 r.) z poziomu dodatniego wzrostu rządu 5 % PKB w 2007 r., stopa bezrobocia wzrosła z 4,7 % w 2007 r. do 13,9 % w 2010 r., a saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych osiągnęło deficyt, dochodzący do 30,6 % w 2010 r., spowodowany pomocą rządu irlandzkiego dla sektora bankowego, w porównaniu z nadwyżką wynoszącą 0,2 % w 2007 r.; zauważa, że kryzys bankowy częściowo wynikał z nieodpowiednich regulacji, bardzo niskich stawek podatkowych i nazbyt rozbudowanego sektora bankowego; uznaje, że Irlandia przyjmowała na siebie prywatne straty irlandzkich banków, aby uniknąć załamania irlandzkiego systemu bankowego, a także aby zminimalizować ryzyko efektu domina w całej strefie euro, oraz że rząd Irlandii w odpowiedzi na kryzys w sektorze bankowym podjął działania w szerszym interesie Unii; zauważa ponadto, że w dziesięcioleciu poprzedzającym program pomocy w gospodarce irlandzkiej odnotowano przedłużający się okres ujemnych rzeczywistych stóp procentowych;

11. zwraca uwagę, że przed kryzysem w Irlandii nie występowały zakłócenia równowagi budżetowej oraz dług publiczny utrzymywał się na niezwykle niskim poziomie; podkreśla również znaczny poziom elastyczności rynku pracy przed kryzysem; zauważa, że trojka początkowo zażądała obniżenia wynagrodzeń; zwraca uwagę na niemożliwość utrzymania modelu bankowości oraz systemu podatkowego, który był nadmiernie uzależniony od wpływów z opodatkowania związanego z bańką spekulacyjną w dziedzinie nieruchomości i aktywów, której pęknięcie pozbawiło państwo dochodów;

12. odnotowuje, że około 40 % PKB Irlandii zostało wpompowane do sektora bankowego przez podatników w czasie, gdy umorzenie nie było dostępne, jako że wywołało to dużą debatę w ramach trojki;

13. wzywa do pełnej realizacji zobowiązania przywódców UE z czerwca 2012 r. do przerwania błędnego koła pomiędzy bankami i funduszami państwowymi oraz do kontynuowania badania sytuacji irlandzkiego sektora finansowego w sposób znacząco zmniejszający ogromny ciężar bankowych instrumentów dłużnych dla Irlandii;

14. zauważa, że w momencie gdy doszło do zaangażowania sektora prywatnego w Grecji, skutki uboczne dla cypryjskiego systemu bankowości, który już stał na skraju zapaści z powodu niesprawnego modelu bankowości, nie zostały w wystarczającym stopniu uwzględnione; sugeruje się również, że po raz kolejny chroniono majątek niektórych większych państw członkowskich;

15. zauważa, że w maju 2011 r. Cypr utracił dostęp do międzynarodowych rynków w związku ze znacznym pogorszeniem się stanu finansów publicznych, jak również istotnym powiązaniem sektora bankowego Cypru z gospodarką grecką oraz restrukturyzacją długu publicznego w Grecji, co doprowadziło do znacznych strat na Cyprze; przypomina, że wiele lat przed rozpoczęciem programu pomocy UE-MFW w 2013 r. zgłaszano poważne obawy dotyczące systemowej niestabilności gospodarki cypryjskiej, między innymi z powodu nadmiernie zadłużonego i podejmującego nadmierne ryzyko sektora bankowego oraz jego ekspozycji na wysoko zadłużone przedsiębiorstwa będące własnością lokalną, kryzysu zadłużenia w Grecji, obniżenia ratingu cypryjskich obligacji skarbowych przez międzynarodowe agencje ratingowe, niezdolności do refinansowania wydatków publicznych na rynkach międzynarodowych i niechęci cypryjskich władz

Czwartek, 13 marca 2014 r.

publicznych do restrukturyzacji niesprawnego sektora finansowego, które zdecydowały się na przyjęcie ogromnego zastrzyku kapitału z Rosji; przypomina również, że sytuację skomplikowało nadmierne uzależnienie od oszczędności obywateli rosyjskich oraz skorzystanie z pożyczki władz rosyjskich; ponadto zauważa, że w 2007 r. relacja długu publicznego do PKB na Cyprze wynosiła 58,8 %, po czym wzrosła do 86,6 % w 2012 r., podczas gdy w 2007 r. w sektorze instytucji rządowych i samorządowych odnotowano nadwyżkę na poziomie 3,5 % PKB, która do 2012 r. przekształciła się w deficyt na poziomie - 6,4 %;

Pomoc finansowa UE-MFW, treść protokołu ustaleń i wdrażanych strategii politycznych

16. zauważa, że początkowo Grecja wystąpiła o pomoc finansową w dniu 23 kwietnia 2010 r. oraz że porozumienie między władzami greckimi a UE i MFW zostało przyjęte w dniu 2 maja 2010 r. w odpowiednich protokołach ustaleń określających warunkowość polityczną pomocy finansowej UE-MFW; zauważa ponadto, że w następstwie pięciu przeglądów i niedostatecznego sukcesu pierwszego programu w marcu 2012 r. przyjęto drugi program, który od tego czasu został poddany przeglądowi trzykrotnie; zauważa, że MFW nie uwzględnił faktycznie sprzeciwu jednej trzeciej członków swojego zarządu wobec podziału korzyści i obciążeń w związku z pierwszym programem dla Grecji;

17. zauważa, że pierwsze porozumienie z maja 2010 r. nie mogło zawierać przepisów dotyczących restrukturyzacji zadłużenia Grecji, chociaż początkowo proponował je MFW, który zgodnie ze swoją zwykłą praktyką wolałby wczesną restrukturyzację długu; przypomina o niechęci EBC do rozważenia jakiegokolwiek formy restrukturyzacji długu w 2010 r. i w 2011 r. w związku z tym, że doprowadziłyby to do rozprzestrzenienia się kryzysu na pozostałe państwa członkowskie, a także przypomina o jego odmowie udziału w restrukturyzacji uzgodnionej w lutym 2012 r.; zauważa, że bank centralny Grecji w listopadzie 2010 r. przyczynił się do zaostrzenia niepokoju na rynkach, gdyż publicznie ostrzegł inwestorów, że w przypadku greckiego długu państwowego nie można brać za pewnik operacji płynnościowych EBC; zauważa ponadto, że państwa członkowskie przyjęły zobowiązanie, że ich banki utrzymają ekspozycję na greckim rynku obligacji, którego to zobowiązania nie mogły dotrzymać;

18. zauważa, że Portugalia wystąpiła po raz pierwszy o udzielenie pomocy finansowej w dniu 7 kwietnia 2011 r. oraz że porozumienie między władzami portugalskimi a UE i MFW zostało przyjęte w dniu 17 maja 2011 r. w odpowiednich protokołach ustaleń określających warunkowość polityczną pomocy finansowej UE-MFW; zauważa ponadto, że program portugalski był od tego czasu poddawany regularnym przeglądom, aby dostosować cele i założenia, ze względu na niemożliwe do osiągnięcia pierwotne cele, a ostatnim z nich był przeprowadzony z powodzeniem dziesiąty przegląd portugalskiego programu dostosowań gospodarczych o obiecujących perspektywach ukończenia w niedługim czasie;

19. przypomina o dwustronnych naciskach wywieranych według doniesień przez EBC na władze Irlandii, zanim przyjęte zostało początkowe porozumienie między władzami irlandzkimi a UE i MFW w dniu 7 grudnia 2010 r. oraz 16 grudnia 2010 r. w odpowiednich protokołach ustaleń określających warunkowość polityczną pomocy finansowej UE-MFW; zauważa, że program był w znacznym stopniu oparty na krajowym planie naprawy na lata 2011–2014 opublikowanym przez rząd Irlandii w dniu 24 listopada 2010 r.; zauważa ponadto, że program irlandzki był od tego czasu regularnie poddawany przeglądom, a w dniu 9 grudnia 2013 r. przeprowadzono dwunasty i ostatni przegląd, oraz że program ten został zakończony dnia 15 grudnia 2013 r.;

20. zauważa, że Rada Europejska podjęła dnia 29 czerwca 2012 r. decyzję o umożliwieniu EMS bezpośredniego dokapitalizowania banków w następstwie zwykłej decyzji oraz pod warunkiem ustanowienia skutecznego jednolitego mechanizmu nadzoru; zauważa ponadto, że ramy operacyjne instrumentu bezpośredniego dokapitalizowywania banków, po spełnieniu określonych warunków, określiła Eurogrupa w dniu 20 czerwca 2013 r.;

21. zauważa, że myślenie o umorzeniu lub konwersji długu na kapitał z czasem zmieniło się; w przypadku Irlandii w 2010 r. umorzenie lub konwersja długu w przypadku uprzywilejowanych właścicieli obligacji nie była opcją dostępną dla władz irlandzkich, podczas gdy na Cyprze w 2013 r. umorzenie lub konwersja długu w przypadku ubezpieczonych deponentów została zaproponowana jako działanie w ramach polityki, co zwiększyło nierówność między instrumentami stosowanymi do łagodzenia kryzysu bankowości i kryzysu związanego z długiem państwowym;

22. zauważa, że Cypr złożył pierwszy wniosek o pomoc finansową w dniu 25 czerwca 2012 r., lecz różnice stanowisk dotyczących warunkowości, a także odrzucenie w dniu 19 marca 2013 r. przez parlament cypryjski pierwotnego projektu programu przewidującego umorzenie lub konwersję długu w przypadku ubezpieczonych deponentów, jako że był on sprzeczny z duchem prawa europejskiego, gdyż przewidywał obniżenie drobnych depozytów na kwotę poniżej 100 000 EUR, opóźniły ostateczne porozumienie w sprawie programu pomocy UE-MFW odpowiednio do dnia 24 kwietnia (UE) i 15 maja 2013 r. (MFW), a cypryjska Izba Reprezentantów ostatecznie zatwierdziła porozumienie w dniu 30 kwietnia 2013 r.; zauważa, że różni członkowie trojki zgłosili pierwotne konkurencyjne wnioski dotyczące programu dla Cypru

Czwartek, 13 marca 2014 r.

i podkreśla brak wystarczającego wyjaśnienia, w jaki sposób ubezpieczeni deponenci zostali wyznaczeni przez Komisję Europejską i ministrów finansów UE; wyraża ponadto ubolewanie, że władze Cypru wspomniały o trudnościach z przekonaniem przedstawicieli trojki w kwestii swoich obaw podczas procesu negocjacji oraz że rząd Cypru został podobno zobowiązany do przyjęcia instrumentu umorzenia lub konwersji długu w odniesieniu do depozytów bankowych w związku z wyjątkowo wysokim poziomem długu prywatnego w stosunku do PKB; wskazuje, że choć bank centralny Cypru i komisja ministerialna były poważnie zaangażowane w negocjacje i nadanie kształtu programowi pomocy finansowej, następnie prezes cypryjskiego banku centralnego podpisał protokół ustaleń wraz z ministrem finansów, należy odnotować, że czas na dalsze wynegocjowanie szczegółowych aspektów protokołu ustaleń był niezwykle ograniczony;

23. zauważa poważne skutki uboczne stosowania instrumentu umorzenia lub konwersji długu, które obejmują nałożenie kontroli kapitału; podkreśla, że gospodarka realna Cypru nadal zmaga się z ogromnymi wyzwaniem, jako że zaostrenie linii kredytowych odbija się na produktywnych sektorach gospodarki;

24. zauważa, że MFW jest globalną instytucją, której zadanie polega na zapewnianiu warunkowej pomocy finansowej państwom mającym problemy z bilansem płatniczym; zaznacza, że wszystkie państwa członkowskie są członkami MFW i mają z tego tytułu prawo do wystąpienia o pomoc, we współpracy z instytucjami UE, w świetle oceny interesów UE i danego państwa członkowskiego; zauważa, że ze względu na rozmiary kryzysu, poleganie wyłącznie na środkach finansowych MFW nie byłoby wystarczające, aby rozwiązać problemy państw, którym potrzebna jest pomoc finansowa;

25. zauważa, że MFW wyraźnie wskazał zagrożenia programu greckiego, w szczególności w odniesieniu do zdolności obsługi zadłużenia; zauważa, że MFW nie tylko zaakceptował, że programy opracowuje i negocjuje trojka, lecz również postanowił zmienić swoje kryterium zdolności obsługi zadłużenia w ramach polityki wyjątkowego dostępu do finansowania, aby umożliwić udzielenie pożyczki Grecji, Irlandii i Portugalii;

26. zwraca uwagę na obawy wyrażane w związku z nadzorem EBC nad awaryjnym wsparciem finansowym; uważa, że pojęciu wypłacalności, którego używa EBC, brakuje przejrzystości i przewidywalności;

27. zauważa nieprzygotowanie UE i instytucji międzynarodowych do kryzysu zadłużeniowego na szeroką skalę, jak również jego zróżnicowanych przyczyn i konsekwencji w strefie euro, do którego czynników można zaliczyć fakt, że był to największy kryzys finansowy od 1929 r.; wyraża żal z powodu braku solidnych podstaw prawnych do stawienia czoła kryzysowi na taką skalę; docenia starania, by szybko i zdecydowanie zareagować, lecz wyraża żal, że Rada nieustannie odmawiała opracowania długoterminowego, kompleksowego i systemowego rozwiązania; wyraża ubolewanie, że fundusze strukturalne UE i inne strategie UE zmierzające do zapewnienia długoterminowej konwergencji w Unii nie zostały skutecznie zrealizowane;

28. wskazuje, że poziomy współfinansowania funduszy strukturalnych UE osiągnęły 95 % w przypadku niektórych państw członkowskich, na które w dużym stopniu wpłynął kryzys i które otrzymały pomoc finansową z programu dostosowań; podkreśla, że należy wzmocnić administracje lokalne i krajowe, by radziły sobie z wdrażaniem przepisów i programów UE, co przyspieszy absorpcję środków z funduszy strukturalnych;

29. niezależnie od powyższego przyznaje, że ogromne wyzwanie, przed którym stanęła trojka w okresie poprzedzającym kryzys, było nieporównywalne ze względu na zły stan finansów publicznych, niewystraszające reformy strukturalne w niektórych państwach członkowskich, niewystarczające uregulowanie usług finansowych na szczeblu europejskim i krajowym oraz narastające od lat zakłócenia równowagi makroekonomicznej, jak również problemy polityczne i instytucjonalne oraz fakt, że większość tradycyjnych instrumentów makroekonomicznych, takich jak polityka budżetowa i zewnętrzna dewaluacja, nie było dostępnych w wyniku ograniczeń unii walutowej i nieukończonego charakteru strefy euro; zauważa ponadto znaczną presję czasową wynikającą częściowo z tego, że wnioski o pomoc finansową zwykle składano na etapie, gdy państwa były już bliskie bankructwu i już utraciły dostęp do rynków, podczas gdy przeszkody prawne musiały zostać wyjaśnione, obawy związane z rozpadem strefy euro były namacalne, istniała oczywista konieczność osiągnięcia porozumień politycznych i podjęcia decyzji w sprawie reform, w światowej gospodarce odnotowywano znaczne pogorszenie koniunktury, a wiele krajów, które miały uczestniczyć w pomocy finansowej, odnotowało alarmujący wzrost długu publicznego i prywatnego;

30. potępia brak przejrzystości w negocjacjach w sprawie protokołów ustaleń; zwraca uwagę na konieczność oceny, czy formalne dokumenty zostały jasno przekazane parlamentom narodowym i Parlamentowi Europejskiemu i czy zostały przez nie rozpatrzone w należyty terminie, a także odpowiednio omówione z partnerami społecznymi; zauważa ponadto możliwy negatywny wpływ praktyk dotyczących nieujawniania informacji na prawa obywateli, stabilność sytuacji politycznej w zainteresowanych krajach oraz zaufanie obywateli do demokracji i Unii Europejskiej;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

31. zauważa, że zalecenia zawarte w protokołach ustaleń są w sprzeczności z wypracowaną za pomocą strategii lizbońskiej i strategii „Europa 2020” polityką modernizacji; zauważa ponadto, że państwa członkowskie objęte protokołami ustaleń są wyłączone z obowiązku sprawozdawczości w ramach europejskiego semestru, w tym sprawozdawczości w zakresie zwalczania ubóstwa i włączenia społecznego, i nie otrzymują zaleceń dla poszczególnych krajów, poza wdrażaniem protokołów ustaleń; przypomina, że protokoły ustaleń należy dostosowywać, tak aby uwzględniały praktyki i instytucje z dziedziny kształtowania płac, a także krajowy program reform danego państwa członkowskiego w kontekście unijnej strategii na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego określonej w rozporządzeniu (UE) nr 472/2013 (art. 7 ust. 1); nalega, by uczyniono to, o ile jeszcze nie miało to miejsca; zaznacza jednak, że można to częściowo wyjaśnić, choć nie w pełni uzasadnić, faktem, że programy musiały być wdrażane pod dużą presją czasu w trudnych warunkach politycznych, gospodarczych i finansowych;

32. ubolewa nad włączeniem do programów dla Grecji, Irlandii i Portugalii szeregu szczegółowych zaleceń dotyczących reformy systemów opieki zdrowotnej i cięć wydatków; wyraża ubolewanie, że programy nie są związane Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej ani postanowieniami traktatów, w szczególności art. 168 ust. 7 TFUE;

33. zaznacza, że ministrowie finansów UE zatwierdzili programy dostosowań makroekonomicznych;

Bieżąca sytuacja gospodarcza i społeczna

34. wyraża ubolewanie, że wdrożone środki doprowadziły w krótkim terminie do wzrostu nierównej dystrybucji dochodów; zauważa, że nierówność ta wzrosła powyżej średniej w czterech wspomnianych państwach; zauważa, że cięcia świadczeń społecznych i ograniczenie usług społecznych oraz rosnące bezrobocie wynikające ze środków ujętych w programach mających na celu poprawę sytuacji makroekonomicznej, jak również obniżanie wynagrodzeń, przekładają się na wzrost poziomu ubóstwa;

35. wskazuje na niedopuszczalny poziom bezrobocia, długotrwałego bezrobocia i bezrobocia młodzieży, w szczególności w czterech państwach członkowskich objętych programami pomocy; podkreśla, że wysoka stopa bezrobocia młodzieży stanowi zagrożenie dla możliwości przyszłego rozwoju gospodarczego, co pokazuje napływ młodych migrantów z Europy Południowej, jak również z Irlandii, co może doprowadzić do drenażu mózgow; przypomina, że kształceniu, szkoleniu oraz silnemu zapleczu naukowemu i technologicznym regularnie przypisywano kluczowe znaczenie dla możliwości nadrobienia przez te gospodarki zaległości pod względem strukturalnym; dlatego pochwała ostatnie inicjatywy na poziomie UE dotyczące kształcenia i zatrudnienia młodzieży, program Erasmus+, Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych oraz przeznaczenie 6 mld EUR na gwarancję dla młodzieży UE, jednak wzywa do jeszcze większej koncentracji politycznej i gospodarczej na rozwiązaniu tej kwestii; podkreśla, że kompetencje w zakresie zatrudnienia należą przede wszystkim do państw członkowskich; dlatego zachęca państwa członkowskie do dalszego modernizowania krajowych systemów edukacji oraz podjęcia działań służących przeciwdziałaniu bezrobociu młodzieży;

36. z zadowoleniem przyjmuje zakończenie programu w Irlandii, w której misje trojki ukończono i państwo mogło z powodzeniem uzyskać dostęp do rynków obligacji dnia 7 stycznia 2014 r., jak również oczekiwane zakończenie programu w Portugalii; dostrzega bezprecedensową korektę budżetową w Grecji, ubolewa jednak nad nierównymi wynikami w Grecji pomimo przeprowadzenia bezprecedensowych reform; uznaje starania wymagające dużego poświęcenia starania, o które zwrócono się do obywateli, rodzin, przedsiębiorstw i innych instytucji społeczeństw obywatelskich krajów objętych programami dostosowawczymi; zauważa pierwsze oznaki częściowej poprawy gospodarczej w niektórych państwach objętych programem; wskazuje jednak, że utrzymujące się na wysokim poziomie stopy bezrobocia tłumią ożywienie koniunktury i że wciąż konieczne są stałe i ambitne starania zarówno na poziomie krajowym, jak i UE;

Trojka – wymiar ekonomiczny oraz podstawa teoretyczna i wpływ decyzji

37. podkreśla, że odpowiednie, dostosowane do poszczególnych krajów, jak również do całej strefy euro modele gospodarcze, oparte na ostrożnych założeniach, niezależnych danych, opracowane przy udziale zainteresowanych stron i przejrzyste są konieczne do stworzenia wiarygodnych i skutecznych programów dostosowań, przy czym należy uznać, że prognozy gospodarcze zazwyczaj cechuje pewien stopień niepewności i nieprzewidywalności; wyraża ubolewanie, że odpowiednie statystyki i informacje nie zawsze były dostępne;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

38. z zadowoleniem przyjmuje, że pomoc finansowa pozwoliła w krótkim terminie osiągnąć cel, jakim było uniknięcie niekontrolowanego bankructwa w obszarze długu państwowego, które miałyby niezwykle poważne konsekwencje gospodarcze i społeczne, które byłyby zapewne gorsze niż obecne, oraz skutki uboczne dla innych krajów na nieprzewidywalną skalę, a także prawdopodobnie doprowadziłyby do przymusowego wyjścia krajów ze strefy euro; zauważa jednak, że nie ma gwarancji, że będzie można tego uniknąć w perspektywie długoterminowej; zauważa również, że pomoc finansowa i program dostosowań dla Grecji nie zapobiegły ani kontrolowanemu bankructwu Grecji, ani efektowi rozprzestrzeniania się kryzysu na inne państwa członkowskie, a także że odbudowano zaufanie rynku a spready w odniesieniu do długu państwowego zaczęły się zmniejszać dopiero wówczas, gdy EBC uzupełnił podjęte już działania programem bezwarunkowych transakcji monetarnych (OMT) w sierpniu 2012 r.; ubolewa z powodu pogorszenia koniunktury gospodarczej i społecznej, które stało się oczywiste, gdy wprowadzono korekty makroekonomiczne i podatkowe; zauważa, że konsekwencje gospodarcze i społeczne byłyby gorsze, gdyby nie pomoc finansowa i techniczna ze strony UE-MFW;

39. zauważa, że od początku trojka publikowała szczegółowe dokumenty na temat diagnozy, strategii rozwiązywania bezprecedensowych problemów, zestawu środków politycznych opracowanych wraz z odpowiednimi rządami krajowymi i prognoz gospodarczych, które były regularnie aktualizowane; zauważa, że dokumenty te nie pozwoliły opinii publicznej na uzyskanie ogólnego obrazu negocjacji, w związku z czym nie stanowi to wystarczającego sposobu rozliczalności;

40. ubolewa nad czasem nadmiernie optymistycznymi założeniami czynionymi przez trojkę, w szczególności w odniesieniu do wzrostu gospodarczego i bezrobocia, które wynikały między innymi z niedostatecznego uwzględnienia transgranicznych skutków ubocznych (co stwierdziła Komisja w swoim sprawozdaniu w sprawie konsolidacji budżetowych i skutków ubocznych na peryferiach strefy euro i w jej centralnej części), oporu politycznego przed zmianami w niektórych państwach członkowskich oraz gospodarczego i społecznego wpływu dostosowania; ubolewa, że miało to również wpływ na przeprowadzoną przez trojkę analizę wzajemnego oddziaływania konsolidacji podatkowej i wzrostu gospodarczego; zauważa, że w rezultacie nie można było osiągnąć celów podatkowych w przewidzianych ramach czasowych;

41. ze spotkań wyjaśniających wnioskuje, że istnieje ścisły związek pomiędzy długością programu dostosowań a pomocą udostępnianą w ramach dedykowanych funduszy, takich jak EMS, a mianowicie, że dłuższy okres dostosowawczy wiązałyby się z pewnością z udostępnieniem i zagwarantowaniem znacznie wyższych kwot od pozostałych państw strefy euro i MFW, co nie uznano za wykonalne pod względem politycznym z powodu już zaangażowanych bardzo wysokich kwot; zauważa, że czas trwania programów dostosowań i okresy spłaty są wyraźnie dłuższe niż zazwyczaj przyznawane w ramach programów pomocy finansowej MFW;

42. z zadowoleniem przyjmuje ograniczenie deficytu strukturalnego we wszystkich krajach objętych programem od rozpoczęcia odpowiednich programów pomocy; wyraża ubolewanie, że nie doprowadziły one jeszcze do ograniczenia relacji długu publicznego do PKB; zauważa, że we wszystkich krajach objętych programem nastąpił gwałtowny wzrost relacji długu publicznego do PKB, jako że otrzymanie pożyczek warunkowych prowadzi w naturalny sposób do wzrostu długu publicznego a skutkiem wdrażanej polityki w krótkim terminie jest recesja; uważa ponadto, że precyzyjne oszacowanie mnożników fiskalnych ma zasadnicze znaczenie dla powodzenia dostosowania budżetowego w zakresie zmniejszania relacji długu do PKB; zauważa, że dla osiągnięcia długofalowej stabilności konieczny jest również postęp w kierunku bardziej zrównoważonych poziomów długu prywatnego; uznaje, że zazwyczaj potrzeba kilku lat, zanim reformy strukturalne w znaczący sposób przyczynią się do zwiększenia produkcji i zatrudnienia;

43. uważa, że mnożniki fiskalne są trudne do oszacowania w sposób pewny; w związku z tym przypomina, że MFW przyznał, że mnożnik fiskalny w prognozach wzrostu przed październikiem 2012 r. był niedoszacowany; zauważa, że okres ten obejmuje zawarcie wszystkich protokołów ustaleń oprócz jednego, które są przedmiotem dochodzenia w niniejszym sprawozdaniu; przypomina, że Komisja Europejska stwierdziła w listopadzie 2012 r., że błędy prognostyczne nie wynikały z niedoszacowania mnożników fiskalnych; zaznacza jednak, że Komisja w swojej odpowiedzi na kwestionariusz stwierdziła, że „mnożniki fiskalne są obecnie wyższe niż w normalnych warunkach”; rozumie, że mnożniki fiskalne są częściowo endogeniczne i zmieniają się wraz z warunkami makroekonomicznymi; zaznacza, że po takim wyrazie publicznego braku porozumienia między Komisją Europejską a MFW co do wielkości mnożnika fiskalnego nie doszło do przyjęcia przez trojkę wspólnego stanowiska;

44. zaznacza, że o ile cel, do którego dąży MFW w działaniach pomocy w ramach trojki, dotyczy wewnętrznej dewaluacji, w tym przez cięcia wynagrodzeń i emerytur, to Komisja nigdy wyraźnie nie poparła tego celu; zauważa, że cel podkreślony przez Komisję we wszystkich czterech krajach objętych programem, których dotyczyło dochodzenie, odnosił się raczej do konsolidacji budżetowej; dostrzega odmiennosc priorytetów MFW i Komisji i przyjmuje do wiadomości tę wstępną nieprzystawalność celów tych dwóch instytucji; zauważa, że podjęto wspólną decyzję, by opierać się na połączeniu obu instrumentów, a także na reformach strukturalnych, uzupełniając to podejście innymi środkami; zauważa, że połączenie konsolidacji budżetowej z restrykcyjną polityką wynagrodzeń obniżyło zarówno popyt publiczny, jak

Czwartek, 13 marca 2014 r.

i prywatny; ubolewa, że cel zakładający dokonanie w państwach objętych programem reformy zarówno bazy przemysłowej, jak i struktur instytucjonalnych w celu uczynienia ich bardziej zrównoważonymi i skutecznymi spotkał się z mniejszym zainteresowaniem niż wyżej wspomniane cele;

45. uważa, że zbyt mało uwagi poświęcono złagodzeniu negatywnego gospodarczego i społecznego oddziaływania strategii dostosowawczych w krajach objętych programem; przypomina, jakie są źródła kryzysów; ubolewa, że uniwersalne podejście do zarządzania w sytuacji kryzysowej zbyt często nie uwzględniało w pełni równowagi w oddziaływaniu gospodarczym społecznym zalecanych środków politycznych;

46. podkreśla, że odpowiedzialność na szczeblu krajowym ma zasadnicze znaczenie, a niepowodzenie we wdrażaniu uzgodnionych środków wpływa na oczekiwane wyniki i rodzi dla danego państwa członkowskiego dodatkowe trudności przez jeszcze dłuższy okres; zauważa doświadczenie MFW, które pokazuje, że odpowiedzialność kraju można postrzegać jako najważniejszy czynnik powodzenia wszelkich programów pomocy finansowej; podkreśla jednak, że nie jest możliwe osiągnięcie odpowiedzialności na szczeblu krajowym bez odpowiedniej legitymacji i rozliczalności demokratycznej zarówno na szczeblu krajowym, jak i na poziomie UE; w tym kontekście podkreśla, że obrady parlamentów narodowych nad budżetem i przepisami dotyczącymi wdrożenia programów dostosowań gospodarczych ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia rozliczalności i przejrzystości na szczeblu krajowym;

47. podkreśla, że zwiększone równouprawnienie płci jest istotnym elementem budowania silniejszych gospodarek oraz że nigdy nie należy pomijać tego czynnika w analizach lub zaleceniach ekonomicznych;

Trojka – wymiar instytucjonalny i legitymacja demokratyczna

48. zauważa, że z uwagi na zmieniający się charakter reakcji UE na kryzys, niejasną rolę EBC w trojce i nieprzejrzystą naturę procesu decyzyjnego trojki mandat trojki był postrzegany jako niejasny oraz pozbawiony przejrzystości i kontroli demokratycznej;

49. zaznacza jednak, że przyjęcie rozporządzenia (UE) nr 472/2013 dnia 21 maja 2013 r. stanowi pierwszy – choć niewystarczający – krok w stronę kodyfikacji procedur nadzoru, jakie mają być stosowane w strefie euro w państwach borykających się z trudnościami finansowymi, i że w rozporządzeniu mandat przekazano trojce; z zadowoleniem przyjmuje między innymi: przepisy dotyczące oceny zdolności obsługi długu publicznego, bardziej przejrzyste procedury dotyczące przyjęcia programów dostosowań makroekonomicznych, obejmujących potrzebę uwzględnienia negatywnych skutków ubocznych oraz wstrząsów o charakterze makroekonomicznym i finansowym oraz uprawnień kontrolnych przekazanych Parlamentowi Europejskiemu, przepisy dotyczące zaangażowania partnerów społecznych, wymogi dotyczące wyrażonego uwzględniania praktyk i instytucji krajowych z dziedziny kształtowania płac, konieczność zapewnienia wystarczających środków na podstawowe strategie polityczne, takie jak edukacja i opieka zdrowotna, oraz zwolnienia ze spełniania odpowiednich wymogów paktu stabilności i wzrostu przyznawane w ramach pomocy państwom członkowskim;

50. przyjmuje do wiadomości oświadczenie przewodniczącego Eurogrupy, zgodnie z którym Eurogrupa przyznaje Komisji mandat, by prowadziła w jej imieniu negocjacje w sprawie szczegółów warunków wiążących się z pomocą, przy jednoczesnym uwzględnieniu stanowisk państw członkowskich dotyczących głównych elementów warunkowości i, w świetle ich własnych ograniczeń finansowych, zakresu pomocy finansowej; zauważa, że wyżej wspomniana procedura, na mocy której Eurogrupa przekazuje mandat Komisji, nie jest określona w prawie UE, jako że Eurogrupa nie jest oficjalną instytucją Unii Europejskiej; podkreśla, że choć Komisja działa w imieniu państw członkowskich, ostateczna odpowiedzialność polityczna za opracowanie i zatwierdzenie programów dostosowań makroekonomicznych spoczywa na ministrach finansów UE i ich rządach; ubolewa z powodu braku legitymacji i rozliczalności demokratycznej Eurogrupy na szczeblu UE, wówczas gdy przyjmuje uprawnienia wykonawcze;

51. zaznacza, że mechanizmy ratunkowe i trojka miały doraźny charakter, i ubolewa nad tym, że nie istniała odpowiednia podstawa prawna do powołania trojki na mocy prawa pierwotnego Unii, co doprowadziło do ustanowienia mechanizmów międzyrządowych w postaci Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej, a w końcu – EMS; apeluje o to, by wszelkie przyszłe rozwiązania opierały się na prawie pierwotnym Unii; uznaje, że może to doprowadzić do konieczności wprowadzenia zmian w Traktacie;

52. jest zaniepokojony stwierdzeniem byłego przewodniczącego Eurogrupy przed Parlamentem Europejskim, że Eurogrupa zatwierdziła zalecenia trojki bez wnikliwego rozważenia ich szczegółowych implikacji politycznych; podkreśla, że – jeżeli powyższe stwierdzenie jest słuszne – nie zwalnia to ministrów finansów strefy euro z odpowiedzialności politycznej za programy dostosowań makroekonomicznych i protokoły ustaleń; zaznacza, że takie stwierdzenie rzuca

Czwartek, 13 marca 2014 r.

niepokojące światło na niewyraźny zakres ról „doradztwa technicznego” i „agencji Eurogrupy” przekazanych zarówno Komisji, jak i EBC w zakresie opracowania, wdrażania i oceny programów pomocy; w tym kontekście ubolewa nad tym, że Rada i Eurogrupa nie udzieliły Komisji w poszczególnych przypadkach wyraźnie określonych i rozliczanych mandatów;

53. podaje w wątpliwość podwójną rolę Komisji w trojce, która była zarówno przedstawicielem państw członkowskich, jak i instytucją UE; utrzymuje, że istnieje potencjalny konflikt interesów na łonie Komisji dotyczący roli, jaką odgrywa ona w trojce, oraz odpowiedzialności, jaka na niej spoczywa, jako strażniczki traktatów i wspólnotowego dorobku prawnego, w szczególności w dziedzinach polityki takich jak konkurencja czy pomoc państwa oraz spójność społeczna, oraz w odniesieniu do polityki wynagrodzeń i polityki społecznej państw członkowskich, w których to dziedzinach Komisja nie ma uprawnień, a także odnośnie do przestrzegania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej; zaznacza, że taka sytuacja znacząco różni się od zwykłej roli odgrywanej przez Komisję, która zakłada działanie w roli niezależnego przywódcy chroniącego interes UE i dopilnowującego wdrożenia przepisów UE w zakresie ustanowionym w traktatach;

54. zwraca również uwagę na potencjalny konflikt interesów między obecną rolą EBC w trojce, który jest „doradcą technicznym”, a jego pozycją wierzyciela w stosunku do czterech państw członkowskich, a także jego mandatem na mocy Traktatu, jako że swoje własne działania uzależnił od decyzji, za które sam jest częściowo odpowiedzialny; niemniej jednak pochwała jego wkład w przeciwdziałanie kryzysowi, lecz zwraca się o to, by wnikliwie przeanalizowano potencjalne konflikty interesów EBC, zwłaszcza w odniesieniu do mającej zasadnicze znaczenie polityki płynności; zauważa, że w czasie kryzysu EBC dysponował kluczowymi informacjami dotyczącymi stanu sektora bankowego i stabilności finansowej w ujęciu ogólnym i z tego względu stale stosował w odniesieniu do decydentów dźwignię polityczną, przynajmniej w przypadku restrukturyzacji długu Grecji, kiedy to EBC domagał się usunięcia z obligacji skarbowych, które posiadał, klauzul wspólnego działania, a także w przypadku funkcjonowania cypryjskiego programu awaryjnego wsparcia płynnościowego i nieuwzględniania uprzywilejowanych właścicieli obligacji w umorzeniu lub konwersji długu w Irlandii; apeluje do EBC o opublikowanie, zgodnie z wnioskiem Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, pisma Jeana-Claude’a Tricheta z dnia 19 listopada 2010 r. do ówczesnego ministra finansów Irlandii;

55. zauważa, że rola EBC nie została dostatecznie zdefiniowana, ponieważ porozumienie ustanawiające EMS i rozporządzenie (UE) nr 472/2013 stanowią, że Komisja powinna pracować „w powiązaniu z EBC”, co sprowadza rolę EBC do roli doradczej; zauważa, że Eurogrupa zwróciła się o zaangażowanie EBC jako podmiotu dostarczającego wiedzy eksperckiej celu uzupełnienia stanowisk innych partnerów trojki i że w sprawie Pringle’a Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że zadania przydzielone EBC w porozumieniu ustanawiającym EMS są zgodne z różnymi zadaniami, jakie w TFUE i statucie ESBC (i EBC) powierzono EBC, pod warunkiem że stale spełniona jest pewna liczba warunków; zwraca uwagę na odpowiedzialność, jaką ponosi Eurogrupa w zezwoleniu EBC na działanie w ramach trojki, lecz przypomina, że mandat EBC jest ograniczony przez TFUE do polityki walutowej i stabilności finansowej, a udział EBC w procesie podejmowania decyzji w sprawach polityki budżetowej, podatkowej i strukturalnej nie został przewidziany w traktatach; przypomina, że art. 127 TFUE stanowi, że bez uszczerbku dla celu stabilności cen ESBC wspiera ogólne polityki gospodarcze w Unii, mając na względzie przyczynianie się do osiągnięcia celów Unii ustanowionych w art. 3 TUE;

56. wskazuje na ogólną słabość demokratycznej rozliczalności trojki na szczeblu krajowym w krajach objętych programem; zauważa jednak, że ta demokratyczna rozliczalność różni się w poszczególnych krajach, w zależności od woli krajowych organów wykonawczych i zdolności parlamentów narodowych do sprawowania skutecznego nadzoru, co było widoczne w przypadku odrzucenia pierwotnego protokołu ustaleń przez parlament cypryjski; zauważa jednak, że podczas konsultacji parlamenty narodowe musiały dokonać wyboru między niewywiązaniem się z długu państwowego a przyjęciem protokołów ustaleń wynegocjowanych między trojką a władzami krajowymi; zauważa, że protokołu ustaleń nie ratyfikował parlament narodowy w Portugalii; z niepokojem zauważa, że wskutek tego, że w skład trojki wchodzi trzy niezależne instytucje o nierównym podziale obowiązków w połączeniu z różniącymi się mandatami i strukturami w zakresie negocjacji i podejmowania decyzji o różnych poziomach rozliczalności, brakowało odpowiedniego nadzoru i demokratycznej rozliczalności trojki jako całości;

57. ubolewa, że ze względu na swój statut MFW nie może formalnie stanąć przed parlamentami narodowymi lub Parlamentem Europejskim ani złożyć im pisemnego sprawozdania; zauważa, że struktura zarządzania MFW przewiduje odpowiedzialność wobec 188 państw członkowskich za pośrednictwem zarządu MFW; podkreśla, że zaangażowanie MFW jako ostatecznego pożyczkodawcy zapewniającego nawet jedną trzecią środków wyznacza instytucji rolę mniejszościową;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

58. zauważa, że po wykonaniu przez trojkę prac przygotowawczych Eurogrupa i MFW – oddzielnie i zgodnie z ich właściwymi statutami i rolami – podejmują decyzje formalne i tym samym odpowiednio przyjmują odpowiedzialność polityczną za działania trojki; zauważa następnie, że szczególną rolę odgrywa obecnie EMS jako organizacja odpowiedzialna za decyzje o pomocy finansowej przyznanej przez państwa członkowskie strefy euro, w wyniku czego krajowe organy wykonawcze państw członkowskich strefy euro, w tym rządy państw członkowskich, których to bezpośrednio dotyczy, znajdują się w centrum wszelkich podejmowanych decyzji;

59. zauważa, że legitymacja demokratyczna trojki na szczeblu krajowym wywodzi się z odpowiedzialności politycznej Eurogrupy i członków ECOFIN przed odpowiednimi parlamentami narodowymi; ubolewa, że trojka ze względu na swoją strukturę nie dysponuje środkami legitymacji demokratycznej na szczeblu UE;

60. ubolewa, że instytucje UE przedstawiane są jako kozioł ofiarny w związku z negatywnymi skutkami dotyczącymi dostosowań makroekonomicznych w państwach członkowskich, podczas gdy to ministrowie finansów państw członkowskich ponoszą odpowiedzialność polityczną za trojkę i jej działania; podkreśla, że chociaż odpowiedzialność spoczywa na podmiotach na szczeblu krajowym, a nie europejskim, może to doprowadzić do zwiększonego eurosceptycyzmu;

61. wzywa Eurogrupę, Radę i Radę Europejską do przyjęcia pełnej odpowiedzialności za działania trojki;

62. zaznacza, że EMS jest organem międzyrządowym, który nie należy do struktury prawnej Unii Europejskiej i jest związany zasadą jednomyślności w ramach procedury zwyczajnej; jest przekonany, że z tego względu wymagany jest duch wzajemnego zaangażowania i solidarności; zwraca uwagę, że porozumienie ustanawiające EMS wprowadza zasadę warunkowości pożyczkowej w postaci programu dostosowań makroekonomicznych; zaznacza, że porozumienie ustanawiające EMS nie definiuje szczegółowo pojęcia warunkowości ani programów dostosowań, pozostawiając w ten sposób szeroką swobodę uznania w rekomendowaniu takiej warunkowości;

63. oczekuje od krajowych trybunałów obrachunkowych, że w pełni wezmą na siebie swoją odpowiedzialność prawną za potwierdzanie zgodności z prawem i prawidłowości transakcji finansowych i skuteczności systemów nadzoru i kontroli; wzywa w związku z tym najwyższe organy kontroli do zacieśnienia współpracy, w szczególności przez wymianę najlepszych praktyk;

Wnioski i zalecenia

64. pochwała gotowość Komisji, EBC, przewodniczącego Eurogrupy, MFW, rządów i banków centralnych Cypru, Irlandii, Grecji i Portugalii, a także partnerów społecznych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego do współpracy i udziału w przeprowadzanej przez Parlament ocenie roli i działań trojki, w tym przez udzielenie odpowiedzi na szczegółowy kwestionariusz lub udział w formalnych i nieformalnych wysłuchaniach;

65. ubolewa, że Rada Europejska nie uwzględniła w wystarczającym stopniu propozycji zawartych w rezolucji Parlamentu z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie kryzysu finansowego, gospodarczego i społecznego; podkreśla, że wdrożenie tych propozycji sprzyjałoby konwergencji gospodarczej i społecznej unii gospodarczej i walutowej oraz zapewniłoby całkowitą legitymację demokratyczną środkiem służącym koordynacji polityki gospodarczej i budżetowej;

Perspektywa krótko- i średnioterminowa

66. wzywa, aby na początku ustanowiono jasne, przejrzyste i wiążące zasady postępowania w odniesieniu do interakcji między instytucjami tworzącymi trojkę i podziału zadań i obowiązków w trojce; wyraża głębokie przekonanie, że jasne określenie i precyzyjny podział zadań są potrzebne do poprawy przejrzystości, umożliwienia lepszej kontroli demokratycznej i wspierania wiarygodności pracy trojki;

67. wzywa do opracowania udoskonalonej strategii komunikacyjnej w odniesieniu do bieżących i przyszłych programów pomocy finansowej; apeluje, aby nadać temu zadaniu najwyższy priorytet, ponieważ brak działania w tym obszarze ostatecznie przełoży się na pogorszenie wizerunku Unii;

68. wzywa do dokonania przejrzystej oceny procedur udzielania zamówień konsultantom zewnętrznym, braku przetargów publicznych, uiszczonych bardzo wysokich opłat i potencjalnych konfliktów interesów;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

Spójność gospodarcza i społeczna

69. przypomina, że stanowisko Parlamentu Europejskiego w sprawie rozporządzenia (UE) nr 472/2013 przewidywało wprowadzenie przepisów nakładających wymóg, aby programy dostosowań makroekonomicznych zawierały plany awaryjne na wypadek, gdyby podstawowe zakładane scenariusze nie spełniły się, oraz w razie opóźnień wynikających z okoliczności pozostających poza kontrolą państw członkowskich objętych pomocą, takich jak nieoczekiwane międzynarodowe kryzysy gospodarcze; podkreśla, że takie plany są wstępną przesłanką ostrożnego prowadzenia polityki, mając na uwadze niestabilność i słabą wiarygodność modeli gospodarczych stanowiących podstawę dla prognoz w ramach programów, czego przykładem są wszystkie państwa członkowskie objęte programami pomocy;

70. wzywa UE do ścisłego monitorowania zmian finansowych, podatkowych i gospodarczych w państwach członkowskich oraz do utworzenia zinstytucjonalizowanego systemu pozytywnych zachęt, aby należycie nagradzać tych, którzy stosują najlepsze praktyki w tym względzie, oraz tych, którzy w pełni wdrażają swoje programy dostosowań;

71. zwraca się do trojki, aby podsumować bieżącą debatę na temat mnożników fiskalnych i rozważyć przegląd protokołów ustaleń na podstawie ostatnich wyników empirycznych;

72. wzywa trojkę do przeprowadzenia nowej oceny zdolności obsługi zadłużenia i pilnego spełnienia potrzeby ograniczenia obciążeń związanych z greckim długiem publicznym, a także poważnym odpływem kapitału z Grecji, które w znacznym stopniu przyczyniają się do powstania błędnego koła w odniesieniu do obecnego ujemnego wzrostu gospodarczego w kraju; przypomina, że istnieje wiele możliwości restrukturyzacji długu poza obciążeniem kapitału obligacji, w tym wymiana obligacji, przedłużenie terminu zapadalności obligacji i obniżenie kuponów; jest przekonany, że należy szczegółowo rozważyć różne możliwości restrukturyzacji długu;

73. nalega, aby istniał obowiązek – w przypadkach, w których nie ma to miejsca – respektowania w protokołach ustaleń celów Unii Europejskiej, tj. promowania zatrudnienia i poprawy warunków życia i pracy, tak aby umożliwić ich harmonizację przy jednoczesnym utrzymaniu postępu, jak również odpowiedniej ochrony socjalnej, dialogu między kierownictwem a pracownikami, rozwijaniu zasobów ludzkich pozwalającemu podnosić i utrzymać poziom zatrudnienia oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu, jak przewidziano w art. 151 TFUE; popiera ostrożne przedłużanie w protokołach ram czasowych dostosowań podatkowych, które już zostały wykonane, jako że obawy związane z ogólnym rozpadem oddaliły się; opowiada się za rozważeniem dalszych dostosowań w świetle dalszych zmian makroekonomicznych;

74. ubolewa, że obciążenie to nie zostało podzielone między wszystkich, którzy działali w nieodpowiedzialny sposób, oraz że ochrona właścicieli obligacji została uznana za konieczność UE w interesie stabilności finansowej; zwraca się do Rady, aby zgodnie z jej decyzją aktywować ramy w zakresie przetwarzania aktywów odziedziczonych, tak aby przerwać błędne koło między państwami a bankami oraz złagodzić obciążenia wynikające z długu publicznego w Irlandii, Grecji, Portugalii i na Cyprze; wzywa Eurogrupę do wypełnienia podjętego zobowiązania do zbadania sytuacji irlandzkiego sektora finansowego w celu dalszej poprawy stabilności dostosowań w Irlandii, a w związku z powyższym wzywa Eurogrupę do wypełnienia zobowiązania wobec Irlandii dotyczącego rozwiązania problemu obciążeń związanych z zadłużeniem banków; jest przekonany, że należy zwrócić szczególną uwagę na stosowanie paktu stabilności i wzrostu do odpowiedniego długów odziedziczonych, jako że w Irlandii postrzega się je jako niesprawiedliwe i stanowiące obciążenie dla państwa na podstawie przepisów dotyczących elastyczności w zreformowanym pakcie; uważa, że w dłuższej perspektywie dystrybucja kosztów powinna odzwierciedlać dystrybucję chronionych właścicieli obligacji; zauważa, że władze irlandzkie domagają się przeniesienia części długu publicznego odpowiadającej kosztom ratowania sektora finansowego na EMS;

75. zaleca, aby Komisja, Eurogrupa i MFW mogły dokonać dalszej analizy koncepcji „warunkowych obligacji zamiennych”, w których rentowność nowo wyemitowanego długu państwowego w państwach członkowskich objętych pomocą jest powiązana ze wzrostem gospodarczym;

76. przypomina o konieczności przyjęcia środków zapewniających ochronę dochodów z podatków, zwłaszcza w krajach objętych programem, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 472/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru gospodarczego i budżetowego nad państwami członkowskimi należącymi do strefy euro dotkniętymi lub zagrożonymi poważnymi trudnościami w odniesieniu do ich stabilności finansowej (sprawozdanie J.P. Gauzèsa), poprzez podjęcie „działań w ścisłej współpracy z Komisją, w porozumieniu z EBC, a w stosownych przypadkach z MFW, w celu zapewnienia bardziej wydajnego i skutecznego poboru dochodów oraz zwalczania oszustw podatkowych i uchylania się od opodatkowania w celu zwiększenia swoich dochodów”; przypomina, że należy szybko podjąć skuteczne kroki służące zwalczaniu oszustw podatkowych i zapobieganiu im zarówno w UE, jak i poza nią; zaleca wdrożenie środków, dzięki którym wszystkie strony wniosą sprawiedliwy wkład w dochody podatkowe;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

77. wzywa do opublikowania sposobów wykorzystania funduszy ratunkowych; podkreśla, że wyjaśnienia wymaga wielkość środków przeznaczonych na finansowanie deficytu, finansowanie rządu i spłatę wierzycieli prywatnych;

78. wzywa do skutecznego zaangażowania partnerów społecznych w opracowywanie i wdrażanie programów dostosowań, obecnie i w przyszłości; jest przekonany, że należy przestrzegać zapisów porozumień osiągniętych przez partnerów społecznych w ramach programów w zakresie, w jakim są one zgodne z programami; podkreśla, że rozporządzenie (UE) nr 472/2013 stanowi, że programy pomocy muszą uszanować praktyki i instytucje krajowe z dziedziny kształtowania płac;

79. wzywa do zaangażowania EBI w opracowywanie i wdrażanie środków powiązanych z inwestycjami z myślą o ożywieniu gospodarczym i poprawie sytuacji społecznej;

80. wyraża ubolewanie, że programy nie są związane Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, europejską konwencją praw człowieka ani Europejską kartą społeczną, jako że u ich podstaw nie leży prawo pierwotne Unii;

81. podkreśla, że instytucje europejskie muszą przestrzegać prawa unijnego, w tym Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, we wszystkich okolicznościach;

82. podkreśla, że w ramach dążenia do stabilności gospodarczej i finansowej w państwach członkowskich i całej Unii nie należy naruszać stabilności społecznej, europejskiego modelu społecznego ani praw socjalnych obywateli UE; podkreśla, że zaangażowanie partnerów społecznych w dialog gospodarczy na szczeblu europejskim przewidziany w traktatach musi znaleźć się w programie politycznym; wzywa do niezbędnego zaangażowania partnerów społecznych w opracowywanie i wdrażanie programów dostosowań, obecnie i w przyszłości;

Komisja

83. wzywa do pełnego wdrożenia rozporządzenia (UE) nr 472/2013 i pełnej za nie odpowiedzialności; wzywa Komisję do rozpoczęcia międzyinstytucjonalnych negocjacji z Parlamentem w celu określenia wspólnej procedury informowania właściwej komisji Parlamentu o wnioskach z monitorowania programu dostosowań makroekonomicznych, a także postępów w przygotowywaniu projektu programu dostosowań makroekonomicznych przewidzianego w art. 7 rozporządzenia (UE) nr 472/2013; przypomina Komisji o przeprowadzeniu i opublikowaniu ocen ex post jej zaleceń i udziału w trojce; zwraca się do Komisji o uwzględnienie takich ocen w sprawozdaniu przeglądowym przewidzianym w art. 19 rozporządzenia (UE) nr 472/2013; przypomina Radzie i Komisji, że zgodnie z art. 16 rozporządzenia (UE) nr 472/2013 państwa członkowskie otrzymujące pomoc finansową w dniu 30 maja 2013 r. podlegają rozporządzeniu od tej daty; wzywa Radę i Komisję, zgodnie z art. 265 TFUE, do podjęcia działań mających na celu racjonalizację i dostosowanie programów doraźnej pomocy finansowej do procedur i aktów, o których mowa w rozporządzeniu (UE) nr 472/2013; wzywa Komisję i współpracodawców do wyciągnięcia stosownych wniosków z doświadczenia trojki podczas opracowywania i wdrażania kolejnych etapów UGW, również podczas przeglądu rozporządzenia (UE) nr 472/2013;

84. przypomina Komisji i Radzie swoje stanowisko w sprawie rozporządzenia (UE) nr 472/2013, przyjęte na posiedzeniu plenarnym; podkreśla w szczególności, że Parlament przyjął w tym stanowisku przepisy służące dalszemu zwiększeniu przejrzystości i rozliczalności procesów podejmowania decyzji prowadzących do przyjęcia programów dostosowań makroekonomicznych, zapewnieniu precyzyjniejszego i dobrze wyznaczonego mandatu, a także ogólnej roli Komisji; zwraca się do Komisji o ponowną ocenę i uwzględnienie tych przepisów w przypadku przyszłego wniosku dotyczącego zmiany rozporządzenia (UE) nr 472/2013; w związku z tym przypomina, że odpowiedzialność za przygotowywanie przyszłych programów pomocy finansowej będzie spoczywała na Komisji, która powinna w stosownych przypadkach zasięgać rady stron trzecich takich jak EBC, MFW i innych organów;

85. domaga się pełnej rozliczalności Komisji zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 472/2013 i poza zakresem tego rozporządzenia wówczas, gdy działa jako członek mechanizmu pomocy UE; zwraca się z wnioskiem, aby przed podjęciem obowiązków przedstawiciele Komisji w tym mechanizmie byli wysłuchiwanymi przez Parlament Europejski; domaga się, aby składali oni Parlamentowi regularne sprawozdania;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

86. proponuje, aby w przypadku każdego kraju objętego programem Komisja wyznaczyła grupę zadaniową ds. wzrostu składającą się między innymi z ekspertów pochodzących (między innymi) z państw członkowskich i EBI, w połączeniu z przedstawicielami sektora prywatnego i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, aby umożliwić przyjęcie odpowiedzialności i proponować możliwości wspierania wzrostu, które uzupełniałyby konsolidację budżetową i reformy strukturalne; celem grupy zadaniowej byłoby przywrócenie zaufania, a w związku z tym umożliwienie inwestycji; Komisja powinna wykorzystać doświadczenie zdobyte przy okazji instrumentu twinningu dotyczącego współpracy między organami administracji publicznej państw członkowskich a krajami beneficjentami;

87. stoi na stanowisku, że sytuacja całej strefy euro (łącznie ze skutkami ubocznymi w innych państwach członkowskich wynikającymi z polityki krajowej) powinna zostać lepiej uwzględniona w przypadku stosowania procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej lub gdy Komisja opracowuje roczną analizę wzrostu gospodarczego;

88. uważa, że procedura dotycząca zakłóceń równowagi makroekonomicznej powinna również obejmować dokładną ocenę nadmiernej zależności państw członkowskich od konkretnego sektora działalności;

89. zwraca się do Komisji o dogłębne zbadanie przepisów dotyczących płynności w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych w świetle przepisów o pomocy państwa;

90. zobowiązuje Komisję jako „strażniczkę Traktatu” do przedstawienia do końca 2015 r. szczegółowej analizy gospodarczych i społecznych skutków programów dostosowań w czterech krajach w celu zapewnienia dokładnego zrozumienia zarówno krótkoterminowego, jak i długoterminowego wpływu programów, co pozwoli na wykorzystanie uzyskanych informacji w przyszłych środkach pomocowych; wzywa Komisję do konsultacji ze wszystkimi właściwymi organami doradczymi, w tym z Komitetem do Spraw Ekonomicznych i Finansowych, Komitetem Zatrudnienia i Komitetem Ochrony Socjalnej, podczas opracowywania analizy oraz do pełnej współpracy z Parlamentem; jest przekonany, że sprawozdanie Komisji powinno również odzwierciedlać ocenę Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej;

91. wzywa Komisję i Radę do zapewnienia zaangażowania wszystkich właściwych dyrekcji generalnych (DG) Komisji i ministerstw państw członkowskich w dyskusje i decyzje dotyczące protokołów ustaleń; podkreśla w szczególności rolę, jaką musi odegrać DG ds. Zatrudnienia, DG ds. Gospodarczych i Finansowych oraz DG ds. Rynku Wewnętrznego i Usług w dopilnowaniu, aby zapewnić wymiarowi społecznemu kluczowe miejsce w negocjacjach i uwzględnić także skutki społeczne;

EBC

92. domaga się, aby przy okazji każdej reformy ram trojki dokładnie przeanalizować rolę EBC, aby dostosować ją do mandatu EBC; domaga się, aby EBC przyznano status obserwatora o przejrzystej i jasno określonej roli doradczej, która jednocześnie nie pozwala bankowi brać udziału w negocjacjach jako pełnoprawny partner, a także położyć kres praktyce współpodpisywania przez EBC deklaracji celów;

93. zwraca się do EBC o przeprowadzenie i opublikowanie ocen ex post jego zaleceń i udziału w trojce;

94. zaleca, aby EBC zaktualizował wytyczne w sprawie awaryjnego wsparcia płynnościowego i równoległych rozporządzeń ramowych w celu zwiększenia przejrzystości przepisów dotyczących płynności w państwach członkowskich objętych pomocą i zwiększenia pewności prawnej w odniesieniu do pojęcia wypłacalności stosowanego przez Europejskiego Systemu Banków Centralnych;

95. wzywa EBC i narodowe banki centralne do terminowego publikowania szczegółowych informacji na temat awaryjnego wsparcia płynnościowego, w tym na temat warunków wsparcia, takich jak wypłacalność, sposób finansowania awaryjnego wsparcia płynnościowego przez narodowe banki centralne, ramy prawne i praktyczne funkcjonowanie;

MFW

96. jest przekonany, że po latach doświadczenia w opracowywaniu i wdrażaniu programów finansowych instytucje europejskie zdobyły niezbędną wiedzę fachową do ich samodzielnego opracowywania i wdrażania, a stopień zaangażowania MFW należy ponownie zdefiniować zgodnie z propozycjami zawartymi w niniejszym sprawozdaniu;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

97. apeluje, aby dalsze zaangażowanie MFW w strefie euro miało charakter fakultatywny;

98. wzywa MFW do ponownego zdefiniowania zakresu swojego przyszłego zaangażowania w unijne programy pomocy, tak aby stał się pożyczkodawcą o charakterze katalitycznym, który zapewnia minimalny poziom finansowania i wiedzy fachowej krajowi pożyczkobiorcy i instytucjom UE, a jednocześnie ma możliwość wycofania się w razie braku porozumienia;

99. zgodnie z art. 138 TFUE zwraca się do Komisji o zaproponowanie odpowiednich środków w celu zapewnienia jednolitej reprezentacji strefy euro w międzynarodowych instytucjach i konferencjach finansowych, a zwłaszcza w MFW, w celu zastąpienia obecnego systemu indywidualnych reprezentacji państw członkowskich na szczeblu międzynarodowym; zauważa, że wymaga to zmiany statutu MFW;

100. wzywa do konsultacji z Parlamentem w sprawie zaangażowania MFW w strefie euro na zasadzie działań doraźnych;

Rada i Eurogrupa

101. wzywa do ponownej oceny procesu podejmowania decyzji Eurogrupy, tak aby uwzględnić odpowiednią demokratyczną rozliczalność zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim; wzywa do przyjęcia wytycznych europejskich w celu zapewnienia odpowiedniej demokratycznej kontroli oraz wdrożenia środków na szczeblu krajowym, które uwzględnią jakość zatrudnienia, ochronę socjalną, zdrowie i edukację oraz zapewnią wszystkim dostęp do systemu zabezpieczenia społecznego; proponuje, aby stanowisko stałego przewodniczącego Eurogrupy było stanowiskiem zajmowanym w pełnym wymiarze godzin; sugeruje, by stanowisko to zajmował jeden z wiceprzewodniczących Komisji, który byłby odpowiedzialny przed Parlamentem; wzywa do ustanowienia w krótkim terminie regularnego dialogu między trojką a Parlamentem;

102. wzywa Eurogrupę, Radę i Radę Europejską do przyjęcia pełnej odpowiedzialności za działania trojki; wyraża zainteresowanie zwłaszcza poprawą rozliczalności decyzji Eurogrupy w odniesieniu do pomocy finansowej, ponieważ ministrowie finansów ponoszą ostateczną odpowiedzialność polityczną za programy dostosowań makroekonomicznych oraz ich wdrożenie, choć często nie są bezpośrednio rozliczani z konkretnych decyzji ani przed parlamentami narodowymi, ani przed Parlamentem Europejskim; uważa, że przed przyznaniem pomocy finansowej przewodniczący Eurogrupy powinien zostać wysłuchany przez Parlament Europejski, a ministrowie finansów UE przed odpowiednimi parlamentami narodowymi; podkreśla, że przewodniczący Eurogrupy i ministrowie finansów powinni składać regularne sprawozdania Parlamentowi Europejskiemu i parlamentom narodowym;

103. wzywa wszystkie państwa członkowskie do zwiększenia krajowego zaangażowania w prace i decyzje europejskiego semestru oraz do podjęcia wszelkich środków i reform, które uzgodniły w ramach zaleceń dla poszczególnych krajów; przypomina, że Komisja stwierdziła znaczne postępy w porównaniu z poprzednimi latami tylko w przypadku 15 % z około 400 zaleceń dla poszczególnych krajów;

EMS

104. podkreśla, że przy stopniowej likwidacji trojki, jedna z instytucji będzie musiała przejąć kontrolę nad bieżącymi reformami;

105. podkreśla, że utworzenie Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej i EMS poza instytucjami unijnymi stanowi regres w rozwoju Unii, zwłaszcza kosztem Parlamentu, Trybunału Obrachunkowego i Trybunału Sprawiedliwości;

106. domaga się, aby EMS został włączony w ramy prawne Unii Europejskiej i ewoluował w kierunku mechanizmu wspólnotowego, tak jak przewidziano w porozumieniu ustanawiającym EMS; domaga się, aby EMS był odpowiedzialny przed Parlamentem Europejskim i Radą Europejską, również w odniesieniu do decyzji o przyznaniu pomocy finansowej, a także decyzji o wypłacie nowych transz pożyczki; podkreśla, że dopóki państwa członkowskie dokonują bezpośrednich wpłat z budżetów krajowych na EMS, powinny one zatwierdzać pomoc finansową; wzywa do dalszego rozwoju EMS przy zapewnieniu mu zdolności udzielania i zaciągania pożyczek, a także do ustanowienia dialogu między zarządem EMS a europejskimi partnerami społecznymi oraz do włączenia EMS do budżetu UE; wzywa członków EMS, aby do czasu wprowadzenia w życie powyższych zaleceń wycofali się z wymogu jednomyślności w ujęciu krótkoterminowym, tak aby standardowe decyzje mogły być podejmowane raczej większością kwalifikowaną niż jednomyślnie oraz aby umożliwić udzielanie pomocy zapobiegawczej;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

107. zwraca się do Rady i Eurogrupy o respektowanie zobowiązania podjętego przez przewodniczącego Rady Europejskiej w kwestii negocjacji w sprawie porozumienia międzyinstytucjonalnego z Parlamentem Europejskim w celu ustanowienia odpowiedniego mechanizmu pośredniego w celu zwiększenia rozliczalności EMS; w tym kontekście apeluje również o większą przejrzystość obrad zarządu EMS;

108. podkreśla, że orzeczenie w sprawie Pringle'a oraz orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości otwierają możliwość włączenia EMS w ramy wspólnotowe ze stałym porozumieniem na podstawie art. 352 TFUE; wzywa zatem Komisję do przedstawienia wniosku ustawodawczego z takim założeniem do końca 2014 r.;

Perspektywa średnio- i długoterminowa

109. wzywa do ujęcia protokołów w ramach prawodawstwa wspólnotowego, aby propagować wiarygodną i zrównoważoną strategię konsolidacji, a tym samym przyczynić się do osiągnięcia celów unijnej strategii wzrostu, a także wyznaczonych celów spójności społecznej i zatrudnienia; zaleca, aby w celu nadania programom pomocy odpowiedniej legitymacji demokratycznej mandaty negocjacyjne były podawane pod głosowanie w Parlamencie Europejskim oraz aby Parlament był konsultowany w sprawie wynikających z nich protokołów ustaleń;

110. ponownie wzywa, aby decyzje dotyczące wzmocnienia UGW były podejmowane na podstawie Traktatu o Unii Europejskiej; stoi na stanowisku, że przypadki odejścia od metody wspólnotowej i szerszego wykorzystywania porozumień międzyrządowych (takich jak porozumienia umowne) prowadzą do podziału, osłabienia i naruszenia wiarygodności Unii, w tym strefy euro; jest świadomy tego, że pełne przestrzeganie metody wspólnotowej w dalszych reformach unijnego mechanizmu pomocy może wymagać zmiany Traktatu, oraz podkreśla, że wszelkie takie zmiany wymagają pełnego udziału PE i muszą być przedmiotem konwencji;

111. jest zdania, że należy zbadać możliwość zmiany Traktatu w celu umożliwienia rozszerzenia zakresu obecnego art. 143 TFUE na wszystkie państwa członkowskie, tak aby nie był ograniczony do państw członkowskich spoza strefy euro;

112. wzywa do utworzenia Europejskiego Funduszu Walutowego na podstawie prawa unijnego, który podlegałby metodzie wspólnotowej; jest przekonany, że taki Europejski Fundusz Walutowy powinien łączyć środki finansowe EMS ukierunkowane na wspieranie krajów doświadczających trudności z bilansem płatniczym lub stojących w obliczu niewypłacalności państwa z doświadczeniem, które Komisja zdobyła w tej dziedzinie w ostatnich kilku latach; zaznacza, że takie ramy pozwoliłyby uniknąć potencjalnych konfliktów interesów występujących w związku z obecną rolą Komisji jako przedstawiciela Eurogrupy i o wiele szerszą rolę „strażniczki Traktatu”; jest przekonany, że Europejski Fundusz Walutowy powinien podlegać najwyższym demokratycznym standardom rozliczalności i legitymacji; jest przekonany, że takie ramy zapewniłyby przejrzystość procesu podejmowania decyzji i że wszystkie uczestniczące instytucje powinny ponosić pełną odpowiedzialność za swoje działania i być z nich rozliczane;

113. jest zdania, że przegląd Traktatu będzie konieczny, aby nadać unijnym ramom przeciwdziałania kryzysom i przewyżczenia ich solidne podstawy prawne i stabilne podstawy ekonomiczne;

114. jest zdania, że należy zbadać możliwość opracowania mechanizmu z jasno określonymi procedurami dla państw, które są zagrożone niewypłacalnością, w następstwie przepisów sześciopaku i dwupaku; w tym kontekście zachęca MFW oraz zwraca się do Komisji i Rady do skłonienia MFW do przyjęcia wspólnego stanowiska w sprawie ponownego otwarcia debaty wokół międzynarodowego mechanizmu restrukturyzacji długu państwowego w celu przyjęcia sprawiedliwego i zrównoważonego wielostronnego podejścia w tej dziedzinie;

115. streszcza swoje zalecenie, zgodnie z którym odpowiednie role i zadania każdego członka trojki należy sprecyzować w następujący sposób:

- a) Europejski Fundusz Walutowy, który łączyłby środki finansowe EMS i zasoby ludzkie, które Komisja zdobyła przez ostatnie kilka lat, powinien przejąć rolę Komisji, umożliwiając jej postępowanie zgodne z art. 17 TUE, a w szczególności pełnienie funkcji strażniczki traktatów;
- b) EBC byłby obserwatorem procesu negocjacyjnego, tak aby umożliwić mu wyrażanie obaw podczas doradzania Komisji, a później – w stosownych przypadkach – Europejskiemu Funduszowi Walutowemu;
- c) MFW, jeżeli jego udział byłby niezbędny, byłby marginalnym pożyczkodawcą, w związku z czym mógłby wystąpić z programu w razie braku porozumienia;

Czwartek, 13 marca 2014 r.

116. uważa, że podjęte działania związane z niniejszym sprawozdaniem należy kontynuować; wzywa następny Parlament do kontynuowania prac w związku z niniejszym sprawozdaniem i dalszej analizy głównych ustaleń ujętych w sprawozdaniu oraz dalszego zbadania poruszonych zagadnień;

o

o o

117. zwraca się do swojego przewodniczącego o przekazanie niniejszej rezolucji Radzie Europejskiej, Radzie, Eurogrupie, Komisji, Europejskiemu Bankowi Centralnemu i MFW.
